

Angelita Escof Nos

SANT MIQUEL ARCÀNGEL

Sembla sorprenent que un poble tan menut com les Coves, ja estiga per la catalogació de la capelleta número 25, sense comptar amb les desaparegudes per motius diversos. Aquesta la podem vore a la casa nº 4 del carrer de Sant Roc.

CURIOSITATS

Si ens centrem en la trajectòria coneguda d'aquest carrer, vorem que és una via singular per diferents motius.

Escorcollant per ací i per allà, podem exposar:

- 1) Estem parlant d'un carrer amb un veïnat fidel: més de la meitat de les cases són habitades des de temps que ni es recorda, per membres de la mateixa família.
- 2) Se sap que sempre ha estat un indret comercial del poble, degut a les tendes i fires que ací tenien lloc antigament.
- 3) Era un carrer que, a més a més, figurava com a camí de pas perquè formava part del camí reial, després anomenat carretera de Castelló a Morella.
- 4) Era la via urbana amb més denominacions del poble. A nivell popular se'l coneixia amb quatre noms diferents: carrer de Baix, de les Fires, de les Tendes i carrer de Sant Roc.

VEÏNS

Si tractem cada punt més extensament resulta:

a) Respecte al veïnat, moltes de les seues cases, al llarg del temps sempre han ostentat la propietat els mateixos llinatges, fins i tot els seus membres han viscut tota una vida i alguns hi continuen: recordem a Quelo el Tendero, Sofia del Caque, Joume del Reino, el Panoll, Cándido, Vicent del Pallero, Joume i Julio Espinosa, Centeta de Gallo, Vicentica del Sucre, Vicentica la Folca, la sogra de Xamussa, Enriqueta de la Ferreria, Josefina de Teòfilo, Tresa d'Ovidi, Mariana del Pequenyo...

No seria just deixar d'anomenar ací altres persones que no han conservat la propietat de sa casa però que hi han viscut molt anys: Nel·lo i Pura, la tia Nossa, Joaquin del Sapo i els pares, Agustina de Severino, Fraisca la Raixa i Manuelet el seu fill, Roseta de Pepo i el seu fill Vicent, Àngel Torres i Antonieta...

TENDES

b) Pel que fa al comerç, era un carrer on de bon matí acudia la gent per bastir-se de les provisions necessàries per a fornir el seu rebost d'aquells queviures que no podia aconseguir del conreu del camp i d'animals de corral.

Ací tenim les tendes i tallers del poble de principis del segle XX:

Al nº 1 la tia Coetera tenia una taverna.

A la casa nº 2 vivia la família dels Capadors. Mare i filla cosien camises i altres peces de roba.

Al nº 4 Quelo el Tendero regentava una tenda d'ultramaris. Temps després el pare d'Enriqueta García ací feia de ferrer i ella va nàixer a esta casa. Després vivia Antonia la Gàbia, que era corsetera.

Al nº 5 teníem la sastreria del Panoll, músic i home de la festa.

Una modista, Pepeta de Panduro, al nº 7.

Una tenda de queviures de Joume i Julio Espinosa al nº 10.

Al nº 12 una carnisseria dels pares de Centeta de Gallo. Després Batiste, pare de Rossarito hi posà una barberia.

Al nº 14 la mare de Glòria de Xamussa tenia una tenda de teixits. Funcionava una fleca d'origen medieval al nº 13 però el pa, fins l'any 1964, es venia al nº 16. Era la panaderia del tio Moreno. M'han dit que al forn també va existir el molí d'oli del Capador.

Dos sabaters de vell, als nº 18 i 23, tenien el seus tallers.

Al nº 26 una cosidora, Sunció de Tafú, confeccionava de tot.

El ferrer del nº 4 després compra la casa nº 30 i s'instal·la. Continua l'ofici el seu gendre Vicente que compra la casa nº 28. Ací apren de ferrer Ginio Orient i treballa fins l'any 1960. Es pot assegurar que d'alguna manera esta ferreria és l'origen de Talleres Orient.

Una altra carnisseria, la de Mariana del Pequenyo al nº 32 continuada per Rossario, la filla. Al primer pis l'altra filla Teresa regentava una perruqueria durant prop de 40 anys.

FIRES

Les fires es remunten, sens dubte, a l'època medieval. Les tradicionals celebracions festives als sants i santes prenen més importància si s'unien a la presència d'una fira.

No es podia muntar una fira només perquè sí. Per fer-la es deuria aconseguir un privilegi i franquícies de l'autoritat reial, prèvia petició de l'autoritat de la vila.

Les fires tradicionals s'estenien per tot el carrer, el firans eren forans i posaven les seues paradetes mostrant les mercaderies als dos costats del carrer, deixant un passadís central per on circular el compradors que esperaven les fires per bastir-se d'aquells estris i eines difícils d'aconseguir al poble.

Les Coves tenia concedit el privilegi de dur a terme dues fires, la d'estiu a finals de juny i la d'hivern a finals de novembre i es feien al carrer sant Roc. Recordem la dita referida al mes de novembre, "Tots Sants a primers i fira a darrers".

CAMÍ REIAL

c) En època medieval i quan el poble estava envoltat de murades, era el camí reial, la carretera d'abans, ja que passava el trànsit de traginers carregats de mercaderies que muntaven de la Plana, s'introduïen pel portal de la Ferreria, continuaven per la plaça del Mercat, Sant Joaquin, Sant Miquel, on hi havia l'altra porta de murada, font de la Vila i passava junt a l'ermita de Sant Vicent. Tot aquest recorregut ens ho tenim que imaginar, sols queden pocs punts de referència.